

Nr 56.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark, om skrivelse till *Kungl. Maj:t* angående bidrag av statsmedel till kostnaderna för indelning, förbättring och underhåll av enskilda vägar å landet m. m.

Vid samtliga riksdagar under föregående riksdagsperiod har under-tecknad väckt motion därom, att staten måtte på något sätt taga sig an de s. k. by- och utfartsvägarna här i landet. Motionerna i detta ämne hava dock utan vidare avslagits, vilket dock ej hindrar mig att — övertygad som jag är om frågans vikt och betydelse — oavlåtligt föra frågan fram till dess den vinner gehör.

Såvitt jag kunnat finna har motståndet mot mina motioner grundat sig dels därpå, att somliga inom jordbruksutskottet och riksdagen ej velat hjälpa landsbygdens befolkning att få drägliga kommunikationer, varvid man slagit ifrån sig saken med att påvisa det olämpliga uti att staten skall bidraga i kostnaderna för de »enskilda» vägnas iståndsättande och underhåll, dels ock därpå att en annan part inom samma utskott ansett att motionärens fordringar varit för minimala. Å ena sidan har således den rena omedgörligheten och å andra sidan den längst gående vänligheten mot grundtankarna i mina motioner hjälpts åt att förhindra ett positivt resultat.

Inom landet och i riksdagen gör sig numera den åsikten alltmer gällande, att staten så småningom bör övertaga hela vägunderhålls- och vägbyggnadstungan, som f. n. så ojämnt och orättvist är fördelad på landets innebyggare. Det säger sig självt att »byvägsfrågan», under vilken rubrik jag vill sätta mina i ämnet väckta motioner, rycker närmare sin lösning i samma mån som staten skulle övertaga den väsentligare delen av väghållningsbesväret. Därigenom skulle nämligen landsting, väghållningsdistrikt och kommuner bliva satta i tillfälle att taga sig an by- och utfartsvägarna,

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 4 saml. 23 häft. (Nr 56—57.)

något som under närvarande förhållande bjuder på oerhörda svårigheter. Med dem inom jordbruksutskottet och riksdagen, som ansett att sådana by- och utfartsvägar, vilka äro av betydelse för den allmänna samfärdseln, böra indelas till allmänt underhåll i likhet med lands- och bygdevägarna, är jag i princip ense. Det lyckligaste vore om så kunde ske. Orsaken, varför jag emellertid hittills ej kunnat framställa yrkanden i den riktningen, har dock varit, att jag insett det omöjliga uti att med bibehållande av nuvarande vägsystem inom rimlig tid komma dithän. Mina i motionerna framställda förslag hava därför fått karaktären av förslag till provisoriska åtgärder. Skulle nu staten övertaga väghållningsbesväret i dess helhet, yppar sig möjligheten att på tillfredsställande sätt ordna byvägsfrågan efter principen att få dessa by- och utfartsvägar indelade till allmänt underhåll.

Men även om så bleve fallet torde icke andra vägar än de viktigare komma i åtnjutande av det allmännas omvårdnad. Man måste tänka sig en sovring av vägarna, varav följderna bleve att en hel del visserligen för det allmänna mindre viktiga, men för dem, som äro hänvisade att använda sig av dem, högst viktiga vägar komme att stå utanför all statlig eller allmän omvårdnad. Vägproblemet kan alltså ej bli slutgiltigt löst, och klagomål från dem, som anse sig mindre väl lottade på vägar, skola oavslåtligen framställas. Då förhållandena äro så skiftande i olika delar av landet, ja t. o. m. inom varje ort för sig, synes mig den principen böra vara den enda riktiga, att staten anpassar sin hjälp efter förefintliga behov, så att de tyngsta bördorna helt övertagas av staten, att staten rörande de ännu ej till allmänt underhåll indelta vägarna vidtager åtgärder, åsyftande att få de viktigare av sådana vägar indelta till allmänt underhåll inom större eller mindre områden, och rörande de mindre viktiga vägarna åtminstone bidrager i kostnaderna för sagda vägars indelning och förbättring, eventuellt jämväl underhåll, enligt lagen om enskilda vägar på landet. Sistnämnda lag läser ej kunna få vidsträcktare tillämpning och åstadkomma det, statsmakterna vid lagens antagande åsyftade med densamma, därest ej staten på något sätt träder emellan och bidrager i de med lagens tillämpning förknippade kostnaderna. På de grunder jag förut i mina motioner vid 1912, 1913 och 1914 års riksdagar anfört, anser jag allt fortfarande, att staten bör bidraga med $\frac{1}{3}$ i kostnaderna för indelning och förbättring (iståndsättandet) av enskilda vägar under förutsättning att landsting, väghållningsdistrikt eller kommun bidrager med lika andel. Erfarenheten torde hava tydligt ådagalagt, att sistnämnda korporationer ingalunda pläga anslå medel i onödan, vadan statsmakterna icke torde behöva andra garantier än att någon av de nämnda korporationerna an-

slagit medel för ändamålet. Rörande själva underhållet av sådana vägar synes mig lämpligt att staten under angivna förutsättningar bidrager med så stor del av vid laga förrättning uppskattad underhållskostnad, att statens och övriga korporationers sammanlagda bidrag motsvarar den procent staten för närvarande bidrager till underhållet av landsvägarna.

Därest en undersökning kommer till stånd, om och på vad sätt staten skall övertaga hela väghållningsbesväret, synes det mig vara av vikt, att de synpunkter, jag här framhållit, jämväl måtte tagas med i räkningen. Men även om en sådan undersökning ej kommer till stånd, anser jag att byvägsfrågan är av den vikt att den i och för sig motiverade en utredning. Hänvisande för övrigt till motionen nr 88 vid fjolårets första riksdag, i vilken motion jag ansett mig hava presterat alla de motiv, som rimligtvis kunna begäras, tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla såväl om utredning och förslag i vad mån och under vilka villkor staten bör bidraga i kostnaderna för indelning, förbättring och underhåll av by- och utfartsvägar (enskilda vägar på landet) enligt lagen den 5 juli 1907, som ock utredning och förslag till bestämmelser i syfte att inom rimlig tid få mera betydande by- och utfartsvägar indelade till allmänt underhåll.

Stockholm den 25 januari 1915.

Emil Molin,
Dombäcksmark.

